

Ο “Άγιος Σιδερέας” στη σπηλιά του Λυκαβηττού

/ [Επικαιρότητα](#)

Στα ΒΑ του αρχαίου Άστεος και συγκεκριμένα στο μέσο της πεδιάδας της Νέας Πόλεως των Αθηνών ορθώνει αγέρωχα το ανάστημά του ο γηραιός Λυκαβηττός. Γερασμένος από τα χρόνια φαίνεται γερμένος και καθισμένος στα πόδια του σαν ένα μεγάλο πέτρινο λιοντάρι. Οι αρχαίοι γεωγράφοι και οι παλαιοί περιηγητές τον ονομάζουν όρος, και μάλιστα χαμηλό, διότι έχει μικρό ανάστημα και ακόμα μικρότερη περιφέρεια. Το ύψος του μόλις φθάνει τα 277,50 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, και η περιφέρειά του τα 5 χιλιόμετρα.

Ο Λυκαβηττός ήταν κατάφυτος κατά την αρχαία εποχή, όχι όσο σε δάσος, όσο σε βότανα και θυμάρια. Στις πλαγιές του είχαν φυτευθεί ελιές και άμπελοι. Ασφόδελοι, φιδόχορτα, λουμινιές, αγριοφασκομηλιές, θυμάρια, ανεμώνες, παπαρούνες και αγριόχορτα κάλυπταν όλη την πετρώδη επιφάνεια, όπως και σήμερα.

Γι' αυτό ο αρχαίος λεξικογράφος Ησύχιος ονομάζει το Λυκαβηττό «όρος εκβότανον» και πλήρες θάμνων.

Το όνομα δε εδόθη διότι ήταν γεμάτο λύκους [παρά το λύκοις πληθύειν], όχι βέβαια λύκους θηρία, αλλά λύκους άνθη και βότανα, όπως εξηγεί ο Αθηναίος ιστοριογράφος Φαλίνος «λύκοι τα άνθη της ίριδος».

Οι Άγιοι Ισίδωροι:

Το εκκλησάκι, είναι κτισμένο ή μάλλον σκαλωμένο στην πιο μεγάλη σπηλιά του Λυκαβηττού.

Οι παλαιοί Αθηναίοι το έλεγαν «ο Άγιος Σιδερέας», κατά το Αθηναϊκόν ιδίωμα. Ο χριστιανολόγος Γεώργιος Λαμπάκης γράφει: «Προς συμπλήρωσιν της χριστιανικής ιστορίας του όλου Λυκαβηττού αναφέρομεν ότι εις την ΒΔ πλευράν αυτού, υπό ικανώς ευρύ σπήλαιον, εύρηται χριστιανικός ναός, του Αγίου Ισιδώρου. Ολίγον δε τούτου κατωτέρω, υπό αποτόμους πέτρας, εύρηται ρωγμή, ήτις εκ των περιωθέντων εν αυτή ασβεστοχρισμάτων πιθανώς εχρησίμευσεν επί Τουρκοκρατίας ως καταφύγιον ασκητού τινός».

Το ναΐσκον επισκέφθει και ο Αναστάσιος Ορλάνδος, καθηγητής του Πολυτεχνείου και Ακαδημαϊκός, περίφημος δε της Χριστιανικής Αρχιτεκτονικής ερευνητής, το έτος 1932 και έγραψε περί αυτού: «Εύρηται κατά την ΝΔ κλιτύν (πλευρά) του Λυκαβηττού, προσκολλημένος επί το ορθώς αποκεκομμένου βράχου. Είναι μονόκλιτος βασιλική, ξυλόστεγος, διαστάσεων 5,20 μέτρων επί 12,08 μέτρων. Καείσα το 1930 ανεκαινίσθη το 1931 σχεδόν εκ βάθρων
»

(ευρετήριον των Μνημείων της Ελλάδος, Αθήναι 1933, τεύχος Γ', σελ 131.)

Ιστορία του Ιερού Ναού των Αγίων Ισιδώρων:

Πότε ακριβώς κτίστηκε ο ναός των Αγίων Ισιδώρων, δεν μας είναι γνωστό. Παλαιά παράδοσις αναφέρει ότι την αφορμή της ιδρύσεως έδωσε η ανεύρεσις στην σπηλιά λευκών εκ του χρόνου οστών ασκητού φέροντος εις το στήθος του την εικόνα των Αγίων Ισιδώρων.

Άλλη ότι το μέρος αυτό χρησίμευε ως τόπος μελέτης των δύο εν Αθήναις φίλων και συμφοιτητών κατά τον 4ο αιώνα Βασιλείου του Μεγάλου και Γρηγορίου του Θεολόγου.

Η εγκυκλοπαίδεια Μακρή αναβιβάζει την ίδρυση του ναού στον 15^ο αιώνα, ενώ ο Αθηναίος ιατρός και ιστοριοδίφης Τάσος Νερούτσος στο έργο του Χριστιανικά Αθήναι γράφει τα εξής περί της θέσεως του ναού «Περί τους δυσμικούς, λέγει πρόποδας του Λυκαβηττού, έξωθεν των πάλαι Ηρίων Πυλών (Ηρία ονομάζονταν οι τάφοι και τα κενοτάφια) όπου έκειντο αι κοιναί ταφαί των εθνικών, υπήρχεν ευκτήριον επ' ονόματι της Αγίας Σιών, περί τον οποίον κατιτέθεντο οι νεκροί των πρώτων χριστιανών μέχρι του φθίνοντος Δ' αιώνος » και αναφέρει τα ονόματα πολλών εξ αυτών ανάμεσα τους και τον επίσκοπο Κλημάτιο.

Ο ναός γνώρισε άνθηση μετά το 1834 όταν η Αθήνα έγινε η πρωτεύουσα του νεοϊδρυθέντος Ελληνικού Βασιλείου, και αυτό γιατί δεν υπήρχαν πολλοί ναοί τότε στην Αθήνα, οι μεγάλες ενορίες της Ζωοδόχου Πηγής στην οδό Ακαδημίας, Αγίου Διονυσίου οδού Σκουφά και Αγίου Νικολάου Πευκακίων ακόμα δεν είχαν δημιουργηθεί και έτσι οι Αθηναίοι έρχονταν για εκκλησιασμό στον ναΐσκο των Αγίων Ισιδώρων.

Όμως ο ναός συνδέθηκε και με την νεώτερη πολιτική ιστορία, όταν την Κυριακή 7 Ιουνίου του 1859, η νεολαία των Αθηνών, η καλούμενη χρυσή, αποτελούμενη από φοιτητές του Πανεπιστημίου και μαθητές Γυμνασίων, παρά την απαγόρευση της

Κυβερνήσεως και

της Αστυνομίας, ετέλεσε στους Αγίους Ισιδώρους δέηση υπέρ ευοδώσεως του αγώνος των Γαλλο- Σαρδηνίων εις τον αγώνα τους εναντίον της Αυστριακής εισβολής στην Ιταλία και τούτο γιατί η

τότε κυβέρνηση υπό το ναύαρχο Μιαούλη είχε αποφασίσει ουδετερότητα δια να μην ψυχρανθούν οι σχέσεις με τον βασιλέα Όθωνα.

Κατά το έτος 1929 ο ναός κάηκε εξ αμελείας του νεοκώρου, ανηγέρθει όμως ευθύς αμέσως ευρυχωρότερος με την συνδρομή των περιοίκων και δαπάναις του μηχανικού Κ. Κωττάκη. Από το 1937 άρχισε η ακμή του ναού με την συνδρομή των κατοίκων, ενώ κατασκευάστηκαν το τέμπλο, το αναλόγιο, το δεσποτικό και οι λοιπή διακόσμηση του ναού, ενώ καθιερώθηκε και η

λιτάνευση της ιεράς εικόνας των Αγίων Ισιδώρων κατά τις επετείους της εορτής των. Κατά τα έτη της Γερμανο-Ιταλικής κατοχής ο ναός έκλεισε ενώ οι Ιταλοί βρήκαν την ευκαιρία να συλήσουν το ναό κλέβοντας όλα τα ιερά σκεύη, ήτοι ευαγγέλια, θυμιατά, εικόνες, δισκοπότηρα, πολυελαίους

κ.λ.π., ενώ προσπάθησαν να λεηλατήσουν και την εικόνα των Αγίων Ισιδώρων καταστρέφοντας το ασημένιο πουκάμισο αυτής. Μετά την απελευθέρωση άρχισε κανονικά η λειτουργία του Ιερού

Ναού.

Αποσπάσματα από το βιβλίο ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΙΣΙΔΩΡΟΙ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ εκδ. 1952